

Udda organisation i Malmö

Malmö kommuns VA-försörjning är lite annorlunda organiserad. VA-chef är Bengt Ludvig "Ludde" Persson (infällda bilden).

Danmarks stora städer skulle naturligtvis ha vattenledningar. Köpenhamn, Bergen och Malmö var de stora städerna och Malmö fick en samhällsordnad vattenförsörjning redan 1582. Danskarna försvann men det finns fortfarande VA-försörjning i Malmö, i samhällets regi.

1980 och 1990-talen har inneburit många vändningar för VA-verksamheten i Malmö. En gång i tiden var man en VA-division och ingick som en del i Gatukontoret. Politiska beslut på 80-talet innebar att man ställde om verksamheten enligt beställare/utföraremodell under några år, VA-Verket överfördes till förvaltningen för Teknisk produktion. Gatukontoret beställde och VA-Verket utförde.

Under de borgerliga åren i Malmö 1991 – 1994 genomfördes sedan en numera riksbeaktad konkurrensutsättning av Malmös VA-verksamhet. VA-Verket skulle vara med och konkurrera om den verksamhet som man drev.

– Vi fick ta emot alla konkurrenter och visa upp verksamheten för dem, berättar VA-chef Bengt Ludvig Persson.

– Det var intressant att få lämna anbud på sin egen verksamhet. Speciellt när man inte alltid kände igen förutsättningarna i förfrågningsunderlaget.

Eftersom VA-Verket skulle konkurrera på lika villkor kunde man nämligen inte gärna själva upprätta de handlingar, som man skulle lämna anbud på.

– Det var en upplevelse, om man säger så, ler Ludde. Resultatet var intressant och vi var ganska stolta över att bli tvåa av sju anbudsgivare. Lägsta anbud lämnades av Anglian Water.

En het politisk diskussion följde hela processen och när Socialdemokraterna återtog makten i Malmö vid valet 1994 valde man att inte gå vidare med privatiseringen. Beställare/Utförarsystemet togs bort och VA-Verket är nu återigen en självständig enhet under Gatu- och Trafiknämnden.

– På något sätt är vi tillbaka i läget som rådde innan 1982, säger Ludde.

Regionalisering av VA-verksamheten

Nästa stora organisationsfråga blir den om regionalisering av VA-verksamheten. Malmös VA-försörjning bygger redan idag i viss mån på gemensamma lösningar med andra kommuner. Malmö är tillsammans med elva andra skåne-kommuner delägare i Sydvatten och får cirka 80 procent av sitt dricksvatten från Sydvattens Vombanläggning.

På avloppssidan finns A B Malmöregionens avlopp, kopplat till Malmös reningsverk Sjölundaverket, som tar emot avlopp från Lomma, Staffanstorp, Svedala och Burlöv, utöver Malmö. Malmös andra reningsverk i Klagshamn tar även emot avlopp från Vellinge. Det finns alltså flera regionala samarbeten och intresset för en fortsatt utveckling är stort.

– Vi har en regional samverkansgrupp som träffas med jämna mellanrum. Där finns en viss

samverkan för till exempel beredskap. Nu ska vi gå vidare med planer för ett utökat regionalt samarbete. Kommunledningen har nyligen beslutat att tillsätta en utredning för att studera frågan närmare, säger Ludde.

På VA-Verket arbetar man inte med indelningen avlopp respektive vatten. De 158 anställda är istället indelade i Produktion samt Distribution. Dessutom finns en administrativ avdelning. VA-verket har ingen egen byggavdelning. Man använder sig dels av externa entreprenörer och dels den interna entreprenören Malmö Kommunteknik.

Den administrativa avdelningen har på senare tid fått fler arbetsuppgifter i och med att samdebiteringen med Malmö Energi upphörde 1995. En förändring man ser positivt på. Tidigare låg VA-avgiften inbakad i Energin, nu sköter man allt själva.

– Det har bland annat lett till bättre kundkontakter för VA-Verket, säger Ronnie Persson på administrationen. Vi trodde det skulle vara negativt att börja skicka ut ännu en räkning men tvärtom hörde många av sig och sade att det var bra att få reda på vad man betalar för.

Man kan nu på ett bättre sätt än tidigare utnyttja möjligheten att skicka information i form av bilagor till räkningen.

När VA-Verket tog över debiteringen den 1/1 1996, hade Malmö Energi sedan tidigare en talsvars-service, där kunderna kunde ringa in sin måtarställning. Servicen var gemensam för

Fortsättning på nästa sida

energi och VA. När VA-Verket började med egen debitering ville man inte sänka servicenivån utan inrättade ett eget talsvarssystem. Via telefon kan abonnenterna knappa in sin aktuella mätarställning, få information om taxor, vattenkvalitet, allmänna bestämmelser samt beställa blanketter i samband med flytt.

– Vi tjänar på att det blir en korrekt löpande debitering av kunderna. Vi slipper reglera med minusposter och vi får bättre statistik, säger Ronnie.

På villor har VA-Verket i Malmö mätaravläsning bara vart tredje år, med självavläsning årligen. Idag utnyttjar bara några procent av abonnenterna talsvar men siffran stiger ständigt.

– Vi har märkt att det inte räcker med att informera om talsvaret vid ett enda tillfälle. Vid varje påminnelse abonnenterna får blir det en markant ökning av antalet användare, berättar Ronnie.

Utöver debitering har administrationen hand om personal och redovisning.

Distribution sysselsätter 50

Distributionsavdelningen sysselsätter cirka 50 personer. Tillsammans ansvarar de för distribution av dricksvattnet till abonnenterna, VA-installationsärenden och uppsamling av avloppsvatten (inklusive dagvatten). Förutom arbetet med ekologiska dagvattenlösningar (se artikel sid XX), arbetar man för närvarande hårt med kvalitetssäkring av verksamheten.

Överingenjör Peter Stahre vidhåller villigt att han tidigare varit mycket tveksam till värdet av kvalitetssäkring av kommunala förvaltningsars arbete men sedan något år är han en övertygad anhängare av kvalitetstänkandet.

– Det är svårt med kvalitetssäkring och det är trångt i portgången, menar Peter, men han är ändå övertygad om att detta är nödvändigt inför framtiden. VAV har lagt den teoretiska grunden till kvalitetssäkring inom VA-sektorn. I Sverige

började Marks kommun ett kvalitetsarbete som Malmö hakat på, säger Peter.

I Malmö arbetar man med att skriva ned de rutiner man arbetar efter på ett systematiskt sätt. Samtidigt gör man hela tiden uppföljningar på de arbeten som utförs. Ur detta material får man bland annat fram styrningsnyckeltal där man kan se hur VA-verket fungerar. Just nyckeltalen hamnar ganska nära de nyckeltal som tagits fram inom ramen för DRIVA-projektet.

– I Malmö arbetar vi mycket med uppföljning av kostnaderna för VA-verksamheten, säger Peter.

En annan aktuell fråga för Distributionen är, som för många andra, det digitala kartverket. Peter Stahre anser att det inte finns några egentliga tekniska hinder längre, när det gäller den digitala karttekniken.

– Jag har flera gånger sagt att 'när nästa år är slut är vi klara', men tekniken blir aldrig färdig. Förr bytte man datorsystem vart femte år, nu är det vartannat eller vart tredje...

Istället för digitala kartor vill Stahre prata om "datorbaserat besluts-stödsystem". Nu är kartan inte bara karta utan innehåller även register över anläggningar och driftinformation. Redskapet kartan har alltså utvecklats till något mera omfattande.

Största avdelningen

Produktionen är den största avdelningen med 92 personer sysselsatta. Produktion ansvarar för produktion av dricksvatten och rening av avloppsvatten. Man ansvarar också för de olika regleringsanordningar som finns ute på VA-nätet. De senare omfattar vattentorn, reglerventiler och tryckstegringsstationer på vattennätet samt avloppspumpstationer och magasin med aktiv flödesreglering på avloppsnätet, förklarar avdelningschefen Bengt Andersson.

Produktionsavdelningen förfogar över två reningsverk och ett vattenverk. Vattenverket i Bulltofta har hittills stått för cirka 20% av

Malmös vattenförsörjning. Resten kommer från Sydsvatten. I och med att Sydsvatten nu ökar sin leveranskapacitet måste VA-Verket utreda om Bulltoftaverket behövs i framtiden.

– Då kanske Bulltofta mest behövs som reserv. Det som är bra med Bulltofta är att man använder ett mycket fint och gammalt grundvatten. Det känns väldigt tryggt att ha den reserven då de andra verken använder ytvattentäkter, kommenterar Ludde.

Reningsverken ligger i varsin ända av staden. Sjölund i norr och Klagshamn i söder. Naturligt arbetar man med tre driftenheter som utgår från respektive anläggning i verksamheten. Sedan finns gemensamma stödfunktioner som verkstad samt el- och automatikavdelning. Tidigare var organisationen mer utspridd med reparatörer på varje driftställe.

Slamhanteringen fungerar bra

För slamhanteringen har Malmö Stad en entreprenör som fungerar bra i nuläget. För närvarande går allt slam åt till spridning på åkrar.

– Det är en fördel i Skåne att vi har mycket jordbruk men med lite djur. Det finns ett behov och en efterfrågan på slam från lantbrukarna. Vi jobbar vidare mot en slutgiltig lösning på slamfrågan, säger Bengt Andersson. Oavsett vad vi gör kommer det att vara en viss turbulens kring slamfrågan.

Frågan är då varför många skånekommuner är relativt lyckosamma när det gäller att få ut slammet. Är det bara efterfrågan som är nyckeln?

– Vi har också varit väldigt aktiva på att få ut slam. Sedan vi löste problemen med tandläkarna och kvicksilverutsläppen har det gått bra. Malmö var väldigt tidigt ute med en organiserad verksamhet för slamhanteringen. Vi hade ordentliga lagringsplatser med slamplatta och allt, redan innan det började bli turbulens runt slammet, avslutar Bengt. ■

Prisbelönta provtagare i Malmö

Förslagsverksamhet uppmanas i Malmö. I augusti belönades Ingemar Andersson och Ernst Rohde med 1 900 kronor för sina förslag till slam- respektive universalprovtagare. Slamprovtagaren är tänkt för användning i dykarledning, cisterner och nedstigningsbrunnar.

Provtagaren består av en metallhylsa som är fastsatt på ett 12,5 meter långt hoprullat fjäderstålsband. I metallhylsan finns en plastkopp (avsågad 100 ml plastflaska) som förhindrar att

provet blir kontaminerat av metallhylsan. När hylsan skjuts in i dykarledningen hålls plastkroppen på plats av fjäderstålets bockade ände. Då fjäderstålet dras ur ledningen stannar slamprovet kvar i plastkroppen.

Universalprovtagaren består av en teleskopstång som fullt utdragen mäter fyra meter. Provtagaren kan användas som vattenhämtare, slamhämtare och krok för att till exempel plocka främmande föremål ur brunnar. ■

Foto: E. Ohlsson

Ingemar Andersson (till vänster) och Ernst Rohde med sina prisbelönta förslag: Slamprovtagaren respektive universalprovtagaren.

Ny del på Sjölund

Sjölundarens reningsverk i Malmö står inför en förnyelse. Det är kvävet som i högre utsträckning ska bort ur avloppet. Sjölund ligger vid hårdbelastade Öresund och har därför fått ett tufft krav på 8 mg/l. Det är samma nivå som kollegerna på den danska sidan har att hålla sig efter.

Sjölundaverket är ett av Sveriges största reningsverk. Ett av de stora problemen man har att hantera är utrymmesbristen vid en expansion, reningsverkets område balanserar bokstavligen på havskanten.

– Vi har förberett länge för kväverening, vi har insett att kraven skulle komma och har sedan länge genomfört försök med kväverening. Nu försöker vi utnyttja de befintliga anläggningsdelarna så långt som möjligt, berättar driftchefen Ulf Nyberg.

Den metod som man kommer att använda är nitrifiering i de befintliga biobäddarna i kombination med aktivslam och en Kaldnesreaktor för denitrifikation.

Utbyggnaden av Sjölundaverket startade i oktober. Verket ska stå klart i januari 1999. ■